

Girişimcilik Finansmanı

BÖLÜMÜN AMACI: Bölüm sonunda aşağıdaki kavramlarla ilgili bilgi sahibi olmanız amaçlanmaktadır:

- © Girişimcilik Finansman Kaynakları
- © KOSGEB Destekleri
- © TÜBİTAK Destekleri
- © Kalkınma Ajansı Destekleri
- © Bakanlık Destekleri

Giriş

Likidite eksikliğı ve sermaye yetersizliğı birçok sektördeki işletmenin başarısızlığındaki temel nedenlerden biridir. Bu nedenle; işletmelerde finansal planlama ve kontrol işlevleri gerektiğı gibi yürütülmelidir. İşletmeler; başlangıç sermayesinin tükenmesiyle birlikte fon gereksinimini hissetmeye başlamaktadır. Fon gereksinimi, işletmede ortaya çıkabilecek sorunların yalnızca bir belirtisi olmakla birlikte, sonuçta temel olarak likidite yetersizliğinin çoğı işletmenin başarısızlık nedeni olduğı da söylenebilir. Bu sebeple işletmelerin kuruluş aşaması başta olmak üzere işletme tüm yaşamı boyunca hem kendi öz kaynaklarından hem de işletme dışından kaynak oluşturmak durumundadır.

İşletmelerin dış kaynak ihtiyacı ortaklıklar ve melek yatırımcılar, banka kredileri ve devlet destekleri tarafından sağılanmaktadır. Özellikle devlet destekleri işletme yaşamının farklı aşamalarında kayda değıer katkı sağılamaktadır.

1. Ortaklıklar ve Melek Yatırımcılar

İyi işleyen ortaklıklar ile kurulan işletmelerin başarılı olma şansı tek kişilik kurulan işletmelere göre daha yüksektir. Zaten *şirket* kelimesi Arapça *şrk* kökünden *şirka* شركة yani "ortaklık" sözcüğünden gelmektedir ve işletmelerin bir ortaklık temelinde kurulması kelime anlamına da yansımaktadır. Pratik uygulamalarda bu ortaklık genelde

- 2 ortaktan birinin sektörel birikimi/tecrübesi diğlerinin ise finansal gücüne dayalı ortaklık modeli
- Bir ortağın teknik bilgisi diğeri ortağın pazarlama/satış/idari bilgisine dayalı ortaklık modeli
- İki ortağın aynı teknik veya idari konuda uzman olması ancak ast üst ilişkisi sebebiyle uyumlu bir şekilde çalışıyor olmaları (birinin diğlerinin sağı kolu olması)

gibi örneklerde başarıyla uygulandığı görülmektedir.

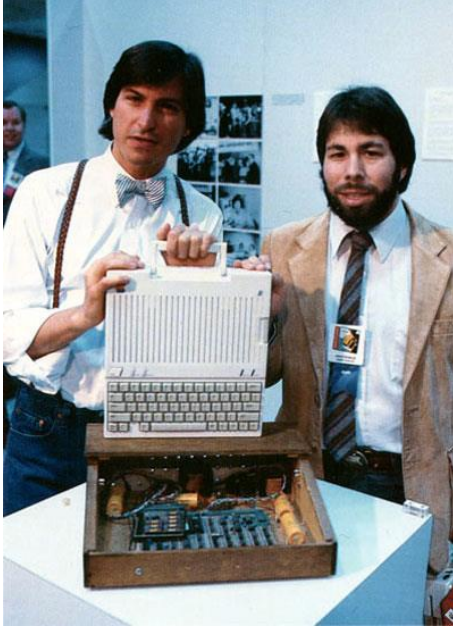
Çok sayıda girişimci bireysel olarak kendi sermayesi ile bir iş kurabilmekte ancak işletmenin hem finansal yükü hem de iş yükü altında zorlanmakta; ortaklı girişimciler birçok noktada avantaj sağlamaktadır. Özellikle finansal anlamda girişimciler kendi katkılarının yanı sıra diğer sermaye kaynaklarını da harekete geçirmek durumundadırlar. Eğer sağlanan bu ek sermaye ortak yatırımcıdan gelen sermaye ya da bir akrabadan alınan borç gibi geri ödenmesinde sıkıntı yaşanmayacak türde ve düzenli bir akış içindeyse girişim için finansal başarı şansı yükselmektedir (Kaynak: Finansman, İş Planlaması ve Girişimcilik, Onur İçöz - Yaşar Üniversitesi).

Ortaklığa dayalı olarak kurulan işletmelerin yanı sıra firmaların finansman kaynağı için melek yatırımcılar denilen modelden de faydalanabilmeleri mümkündür. Melek yatırımcılar, çoğu risk sermayesi kuruluşunun yatırım yapamayacağı kadar erken aşamadaki girişimlere genellikle küçük miktarlarda finansman sağlayan (100.000 TL ile 1.500.000 TL) varlıklı şahıslardır. Melek yatırımcılık, çekirdek sermaye fonlarına paralel olarak giderek yaygınlaşan bir uygulamadır.

Melek yatırımcı ağlarının ortaya çıkmasıyla birlikte, melek yatırımcıların sermaye yatırımları Avrupa’da giderek daha önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Türkiye’de ise melek yatırımcılık, öncesinde sadece konunun uzmanları tarafından bilinirken; 15 Subat 2013 tarihinde T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik” ile birlikte yaygınlaşmaya başlamıştır.

Melek yatırımın işleyişi ise şöyledir: Girişimciler fikirleri veya yeni kurulmuş işleri ile konu ile ilgili aracı kuruluşlara (Banka veya Melek Yatırım Ajansları) müracaat ederler. Bu kurumlar vasıtasıyla yatırımcılar iş fikirlerini incelerler ve yatırıma uygun buldukları girişimlere ortak olmak suretiyle kaynak aktarırlar. Melek yatırımcı fikrin başlangıç aşamasında sürece dahil olabildiği gibi işletmenin kuruluş sonrasında herhangi bir atılım yapma devresinde de işletmeye ortak olabilirler. Melek yatırımcılar sadece nakit katkıda bulunmakla kalmazlar; çoğu zaman sektör tecrübelerinden ve bağlantılarından da girişimcinin yararlanmasını sağlarlar. Melek yatırımcılar yatırım yaptıkları şirketlerin yönetim organlarında genellikle icracı olmayan pozisyonlarda bulunurlar (Kaynak: Melek Yatırımcı Bulma Klavuzu, Aktif Bank).

BAŞARILI ORTAKLIKLAR - Steve Jobs and Steve Wozniak

Şirket: Apple Inc.

Kuruluş yılı: 1976

Ortaklığın hikayesi: İkili 1970 yılında bir yaz işinde tanışır ve arkadaş olurlar. Steve Wozniak o sıralarda bir bilgisayar tasarlamak ve biraraya getirmekle meşguldür. Steve Jobs ise Wozniak'ın yapmakta olduğu bu ürünlerdeki potansiyeli görür ve satılabilecek bir ürün kafasında oluşmaya başlamaktadır.

2006 yılında yapılan bir röportajda Wozniak şöyle anlatmaktadır: "Ben birşeyler yapıyordum ve yaptıklarımı iyi yapıyordum. Ancak Steve (Jobs) ise yaptıklarımın Dünya'yı nasıl değiştirebileceğini hayal ediyordu. Ne zaman güzel bir şey ortaya çıkarsam "Bunu satabiliriz" diyordu ve satıyorduk.

Ortaklıkları neden başarılı oldu?: Analitik düşünce yapısındaki Wozniak ilk geliştirdiği bilgisayarı satabileceğini hiç düşünmemişti. Ama Jobs bunu düşündü. Wozniak'ın teknik becerisi ile Jobs'ın girişimcilik ve pazarlama vizyonu ikisini başarılı bir ekip haline getirdi. Sonuçta bu birliktelik on yıllarca sürdü.

Kaynak: The Seattle Times

2 Banka Kredileri

Kuruluş aşamasında finansman sağlamada banka kredisi sıklıkla kullanılan bir kaynaktır. Ancak yeni açılan bir işyeri için banka kredisi almak kolay değildir. Bankalar çoğunlukla işletmelere kuruluş aşamasında kredi vermezler ve en az 6 ay süre geçmesini isterler. Başlangıç aşamasında kredi ihtiyacı varsa bu ancak ev ve arsa gibi gayrimenkullerin ipotek edilmesi ile ya da bir kefil bulunması ile gerçekleştirilebilir. Kredi alımında firmalara kolaylık sağlayan Kredi Garanti Fonu (KGF) bulunmaktadır. Bu fon kefil bulmakta ve kredi almakta zorlanan firmalara kefil olarak kredi almalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca KOSGEB ve bazı devlet bankaları küçük ölçekli firmalara düşük faizli veya faizsiz kredi de verebilmektedir.

Banka kredileri faizleri ve ipotekleri ile birlikte gelmekte; işletmeye ilave yük ve risk getirmektedir. Bu sebeple farklı kredilendirme yöntemleri geliştirilmiştir. Finansal kiralama (Leasing) metodu bunlardan biridir. Bu yöntemde yapılacak makina ekipman yatırımları banka tarafından satın alınarak yapılır ve firmaya uzun vadeli kiralanır. Kira süresi sonunda makina ekipman firmanın mülkiyetine geçer. Finansal kiralamada devlet vergi almadığından finansal maliyet daha düşüktür ve krediye göre tercih edilmektedir.

3. Devlet Destekleri - Genel Bilgiler

Devlet destekleri devletin şahıslara, işletmelere veya kurumlara devletin belirli bir stratejik hedefine yönelik olarak yapmış oldukları faaliyetlere dönük harcamalarına belirli şartlarda ve kanuni hükümlerle sınırlı finansal kaynak sağlamasıdır.

3.1 Devletimiz niçin hibe, teşvik ve destek vermektedir? Amaçları nelerdir?

Tüm Dünya'da uygulana geldiği gibi ülkemizde de devletimiz bir takım destek politikaları geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu desteklerin ana amacı ülkemizin strateji ve vizyon çalışmaları sonucunda belirlenen hedeflerine ulaşmasını sağlamaktır. Bunun yanında ülkemizin kronikleşmiş sorunlarına da çözüm bulunması amacıyla destekler verilebilmektedir. Bu bağlamda ülkemizin ana hedefi bir çok strateji belgesinde de yayınlandığı üzere dış ticaret açığının azaltılması ve bunun ithalatın azaltılması, ihracatın artırılması şeklinde gerçekleşmesi; sonuç olarak da 2023 hedeflerine ulaşılması yönündedir. İkinci hedef ise işsizliğin azaltılması, istihdamın kalıcı olarak artırılması ve bu doğrultuda nitelikli insan gücünün de geliştirilmesini sağlamaktır. Diğer hedefleri de destekleyecek olmazsa olmaz konu olan bilim ve teknoloji açısından gelişmemiz ülkemizin hedeflerinden biridir. Son olarak ülkemizin AB müktesebatına uyum doğrultusunda bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, kentsel ve kırsal gelişim, kronikleşmiş sosyal sorunlarına çözüm bulunması de hedeflenmektedir.

Ülkemizin ana hedefleri bunlardır ve birçok destek bu hedeflere yönelik olarak tasarlanmakta ve uygulanmaktadır. Dolayısıyla desteklere başvururken hem desteğin ana hedefleri iyi analiz edilmeli ve bu konulardan hangisine yönelik çıkarıldığına bakılmalı, hem de genel anlamda ülkemizin bu öncelikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

3.2 Destek mekanizması nasıl çalışır? Desteklerin tipleri nelerdir?

Destekler şahıslara, firmalara veya kurumlara verilir ve genelde belirli bir harcamanın belirli bir yüzdesinin devlet tarafından ödenmesi şeklinde gerçekleşir. Örneğin %50 destekli bir makina ekipman alımında fiyatı 100,000 TL olan makinenin 50,000 TL'si devlet tarafından 50,000 TL'si de faydalanıcı tarafından ödenir. Böylece yatırım yarı fiyatına mal edilmiş olur.

Tabii devlet destekleri genelde sadece bu şekilde tek kalemlik bir harcama için verilmemektedir. Bu destekler, genelde devletin bir önceki kısımda bahsi geçen öncelikleri doğrultusunda belirli bir amaca odaklanmış projelere verilmektedir. Projeler 10 milyon TL üzerinde büyük bütçeli ve oldukça karmaşık yapıda olabildiği gibi 10,000 TL'lik küçük ölçekli projeler de olabilir. Ancak her destek veren kurum verdiği desteğin küçük veya büyük kendine özgü basit veya karmaşık bir proje formatında başvurusunun yapılmasını istemektedir. Her projede olduğu gibi yapılacak harcamaların bir anlam bütünlüğü içinde amacı ve sonuçları ile birlikte anlatılması ve en nihayetinde ülkemize nasıl bir faydasının olacağından bahsedilmesi gerekecektir.

Devlet destekleri genelde hibe şeklinde olduğunda yukarıda bahsedildiği gibi projelere belirli bir yüzde oranında destek vermek suretiyle gerçekleşir. Ancak daha farklı destek tipleri de vardır. Toplamda destekler 7 ana tip şeklinde verilmektedir:

- Geri ödemesiz, hibe Desteği: Devletin belirli bir harcama kalemine belirli bir oranda geri ödemesiz olarak finansman desteği sağlamasıdır. Devlet bu maddi desteği verir ve geri istemez. Hibe oranları konusuna ve kurumlara göre %15'ten başlayarak %100'e kadar çıkabilmektedir. En çok uygulanan destek tipidir.
- Geri ödemeli, düşük faizli veya faizsiz kredi desteği: Girişimci veya işletmenin banka aracılığıyla veya kurumdan belirli bir harcama için alacağı kredinin faizinin bir kısmının veya tamamının devlet tarafından karşılanmasıdır. %50'den %100'e kadar oranda destek alınabilir.
- Vergi muafiyeti: İşletmenin yeni yapacağı bir yatırımda KDV ve/veya gümrük vergisi gibi vergilerden muaf tutulmasıdır.
- Vergi indirimi: İşletmenin yatırım veya faaliyetlerine bağlı olarak oluşan giderlerinin belirli bir oranda yatırım sonrası faaliyet karından oluşan vergiden düşülmesidir. Bölgeye, faaliyete ve yatırıma göre yatırımın miktarının %15-%65'i arasında değişen oranlarda verilmektedir. Buna ek olarak Ar-Ge faaliyetleri ve bu faaliyetlerde çalışan personel vergiden %80-100 arası muaftır (Sadece Ar-Ge projeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Ar-Ge birimleri için geçerlidir).
- Sigorta primi işveren payı indirimi: İşletmenin yatırımına ve faaliyetine bağlı olarak yatırım sonrası istihdam edilen personelin sigorta primlerinin işveren payının devlet tarafından alınmaması durumudur. Gene Ar-Ge faaliyetleri ve bu faaliyetlerde çalışan personel bu paydan muaftır (Sadece Ar-Ge projeleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ve Ar-Ge birimleri için geçerlidir).
- Yatırım yeri tahsis: İşletmenin yapacağı yeni bir sanayi veya turizm tesisi gibi yatırım için ücretsiz veya düşük bedelli bir hazine arazisi tahsis edilmesidir. Ayrıca organize

sanayi bölgesi gibi yerlerde de kamulaştırma ile belirli bir bedel ile yer tahsis edilebilir. Büyük ölçekli yatırımlarda kullanılır.

- Ücretsiz hizmet sunumu: İşletmenin ihtiyaç duyduğu ücretsiz ofis, eğitim, test-analiz ve danışmanlık gibi hizmetlerin ücretsiz olarak sağlanmasıdır.

Hibe ve faizsiz kredi destekleri başta olmak üzere hemen hemen tüm desteklerde (bazı istisnalar haricinde) belirlenen yüzdelik oranlar KDV ve diğer vergiler hariç oranlardır. Örneğin 100,000 TL'lik makina alımında bahsedilen %50 destek ile alınan 50,000 TL aslında makinanın KDV hariç miktarıdır ve %18 KDV ile birlikte makinanın fiyatı gerçekte 118,000 TL'dir. Devletler bu KDV'yi destek harici tutarlar ve net rakamın %'si kadar destek sağlar. Aynı mantıkta personel giderlerine yapılan destekler de personelin net maaşı üzerinden hesaplanarak oranlandırılır ve ayrıca vergileri ödenir. KDV, gümrük vergisi veya gelir vergisi destekleri ayrı bir destek olarak verilir.

Devlet destekleri bazı kalemlerdeki harcamaları kapsar ve bunlara "Uygun maliyetler" denir. Her destek kendi içinde farklılaşabilir ve istisnalar vardır. Ancak temelde destekler şu başlıklardaki giderleri kapsar:

- Personel net maaşları (sosyal sigorta primleri ve vergi hariç)
- Makina ekipman alımları
- Otobüs, uçak ile yapılan yolculuk giderleri (şahsi araç ile yapılan benzin harcamaları dahil edilmez)
- Hizmet alımları, test analiz, eğitim ve danışmanlık giderleri
- Sarf malzemesi maliyetleri (sınırlı miktarda ve sonradan satılamayacak nitelikte, deneme veya test amaçlı)
- Taşeron maliyetleri (basım, etkinlik organizasyonu, mekan kiralama vb.)
- Belgelendirme maliyetleri

Devlet desteklerinde bazı harcama kalemleri ise desteklenmez ve bunlara "Uygun olmayan maliyetler" denir. Her destek kendi içinde farklılaşabilir ve istisnalar vardır. Ancak temelde destekler şu başlıklardaki giderleri desteklemez:

- KDV, gümrük, gelir, damga vb. tüm vergiler (direk vergi desteği dışındakiler; hibe ve faizsiz kredi)
- Kamu görevlisi olan personelin ücretleri

- Faiz ve kur farkından doğan zararlar
- Taşıt aracı, otomobil, arsa, bina ve ana inşaat faaliyetleri (AB ve tarım ve hayvancılık destekleri hariç)
- Destek başvurusu onaylanmadan önce yapılan harcamalar
- Ticari amaçla kullanılabilecek tüm sarf malzemeler, hammadde

Desteklere başvurmadan önce ilgili mevzuatlar ve başvuru rehberleri mutlaka okunmalı; hangi giderlerin desteklendiği hangilerinin desteklenmediği bilinerek başvuru yapılmalıdır.

Devlet destekleri ilgilenen şahıs, firma veya kurumun başvurusu ile verilir. Birçok destek sürekli başvuruya açıktır ve istenilen zamanda başvurulabilir. Ancak bazı destekler sadece belli dönemlerde başvuru kabul ederler. Bu tipte desteklere "Çağrı usulü destekler" denir. Bu tipte destek çağrıları yılda bir veya birkaç kez çıktığı gibi tek seferlik de olabilir. Örneğin Kalkınma Ajansları Mali Destekleri yılda 1 kez çağrıya çıkar. Ancak SANTEZ Desteği ise yılda 2 kez çağrıya çıkmakta ve kapanmaktadır. Bunun yanında KOSGEB destekleri ise her zaman başvuruya açıktır. Bu sebeple çağrılı destekler ilgili kurumların sitelerinden sürekli takip edilmelidir.

3.3 Devletimiz hangi kurumlar aracılığıyla destek vermektedir? Destek kaynakları hangi kurumlardır?

Destekleri kurumlar olarak incelediğimizde ülkemizde destek alınabilecek kurumlar şunlardır:

- KOSGEB - Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı: Yeni girişimcilere ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere (KOBİ) birçok kalemde faaliyet, proje, Ar-Ge ve yatırım için hibe destekleri vermektedir. Ayrıca faizsiz kredi de sağlamaktadır. www.kosgeb.gov.tr
- TÜBİTAK - Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu: Akademisyenlere, yeni girişimcilere ve tüm işletmelere bilimsel araştırma ve geliştirme projeleri için destek vermektedir. www.tubitak.gov.tr
- İŞKUR - Türkiye İş Kurumu: İşletmelere istihdam noktasında mesleki eğitim ve sigorta prim desteği vermektedir. www.iskur.gov.tr
- Kalkınma Ajansları: Yeni girişimcilere ve işletmelere yatırım ve Ar-Ge konularında hibe desteği vermektedir. <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=45921>
- Bakanlıklar: Her Bakanlık kendi bütçesinden yatırım ve proje desteği verebilmektedir. Ayrıca AB kaynaklı hibe destekleri Bakanlıklar aracılığıyla verilebilmektedir. Bakanlık

destekleri sürekli güncellendiğinden destekler konusunda her Bakanlık ayrı ayrı takip edilmelidir.

- MFİB - Merkezi Finans İhale Birimi: Bakanlıklar bünyesinde verilmeyen AB kaynaklı hibe desteklerini organize eden ve veren kurumdur. www.cfcu.gov.tr
- TTGV - Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı: Kamu ve özel işbirliği içinde oluşturulmuş bir vakıftır. Ar-Ge projelerine geri ödemeli kaynak sağlamaktadır. www.ttgcv.org.tr
- Diğer: Bu kurumlar haricinde Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Teknopark) 'nin hizmetleri yanında, dönemsel veya kalıcı destek veren birçok vakıf veya dernek bulunmaktadır. Ayrıca yurtdışındaki veya global ölçekli birçok vakıf ve benzeri kurum da destekler vermektedir. Bunlara ek olarak desteklerin verilmesine yardımcı olan Kredi Garanti Fonu, Sanayi ve Ticaret Odaları gibi birçok kurum bulunmakta; bazı desteklerin uygulamasında bu kurumlar görev almaktadırlar.

3.4 Hangi konularda destek verilmektedir?

Destekler 9 ana konu başlığında verilmektedir:

- Girişimcilik Destekleri: Bireylerin yeni iş kurma aşamasında KOSGEB ve TÜBİTAK kaynaklı verilen hibe, kredi ve sigorta desteklerini kapsamaktadır. Bunun yanında Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde yer almak vergi ve sigorta prim avantajı sağlamaktadır.
- KOBİ'lerin Temel Faaliyetlerine Yönelik Destekler: Çoğunlukla KOSGEB ve Kalkınma Ajansları tarafından ve sadece KOBİ'lere verilen hibe ve faizsiz kredi destekleridir.
- Ar-Ge Destekleri: Akademisyenlerin, bireylerin veya işletmelerin Araştırma-Geliştirme projeleri için ilgili Bakanlıklar, TÜBİTAK, KOSGEB, TTGV tarafından yürütülen ve yerli veya AB kaynaklı verilen hibe ve kredi desteklerini kapsamaktadır.
- Akademik Destekler: Akademisyenlerin bilimsel araştırma projeleri için TÜBİTAK ve AB kaynaklı verilen destekleri kapsamaktadır.
- Yatırım Teşvikleri: Yerli veya yabancı yatırımcı işletmelerin büyük ölçekli sanayi ve turizm gibi konulardaki yatırımlarına ilgili Bakanlıklar tarafından verilen hibe, yatırım yeri tahsis, vergi ve sigorta indirimi gibi destekleri kapsamaktadır.
- İhracatı Geliştirme Destekleri: İşletmelere Ekonomi Bakanlığı tarafından verilen ihracatı geliştirmeye yönelik hibe ve ücretsiz hizmet desteklerini kapsamaktadır.
- Tarım ve Hayvancılık Destekleri: Çiftçilere ve tarıma dayalı işletmelere yatırım ve faaliyetleri için verilen hibe ve kredi gibi konulardaki destekleri kapsamaktadır. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve ilgili il müdürlükleri tarafından yürütülmektedir.

- Kentsel, Kırsal, Bölgesel ve Sosyal Kalkınma Amaçlı Destekler: AB kaynaklı olan ve Üniversiteler, Belediyeler, Dernekler gibi kurumlara verilen; Bakanlıklar ve MFİB tarafından koordine edilen hibe destekleridir.
- İstihdamın artırılması ve kalıcı hale getirilmesi ile ilgili destekler: AB kaynaklı olan ve Üniversiteler, Belediyeler, Dernekler gibi kurumlara verilen; Bakanlıklar ve MFİB tarafından koordine edilen hibe destekleridir. Bunun yanında işletmelere de yatırım büyüklüklerine bağlı olarak sigorta prim desteği de verilmektedir.

4. Girişimcilik Destekleri

Girişimcilerin finansal kaynağa en çok ihtiyaç duydukları bu dönemde faydalanabilecekleri birçok destek bulunmaktadır. Bu desteklerin başında KOSGEB'in *Girişimcilik Destek Programı* ve *Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı* gelmektedir. Bunun yanında TÜBİTAK'ın da *1512 Girişimcilik Aşamalı Destek Programı* ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın *Teknogirişim* desteği bulunmaktadır. Bunların yanında ise Ar-Ge'ye dayalı iş fikirlerinin hayata geçmesi için Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Teknopark) 'nde lisans, y.lisans ve doktora öğrencileri ile akademisyenler için indirimli yer tahsis ve ücretsiz kuluçka bölgelerinde yer tahsis de sağlanabilmektedir.

4.1 KOSGEB Girişimcilik Destek Programı

Bu destekten KOSGEB'in 10 günlük *Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi* 'ne katılan tüm şahıslar faydalanabilir. Bu eğitimler ise KOSGEB İl Müdürlükleri tarafından yıl içerisinde düzenli olarak verilmektedir. Eğitim sonrası Yeni Girişimci Sertifikası alınmakta ve bu desteğe başvurulmaya hak kazanılmaktadır. Desteğe başvuru "Girişimci iş planı" dosyası hazırlanarak yapılır. Ardından başvuru sahibi KOSGEB İl Müdürlüğü'nde kurula girer ve nihai destek kararı alınır. Destek yıl boyunca her zaman başvuruya açıktır. Bu destek içinde hibe ve faizsiz kredi desteği olmak üzere 2 tip destek verilmektedir. Bu desteği sadece KOSGEB tarafından desteklenen sektörlerde iş kuran girişimciler alabilirler ancak sektörlerin hemen hepsi bu destek kapsamındadır. Desteklenen sektörler listesi için <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/b.aspx?ref=16>

Desteğin içeriği şu başlıklardan oluşmaktadır:

- İşletme kuruluş desteği (hibe): 2,000 TL'ye kadar. Bu kalem içerisinde işletmenin kuruluşu için gerekli olan noter masrafları, oda kayıt ücretleri gibi giderler karşılanabilmektedir. (Bölgeler için bkz. 1.14 YATIRIM TEŞVİK UYGULAMALARINDA BÖLGELER)

- Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği (hibe): 18,000 TL'ye kadar 1. ve 2. bölgelerde erkekler %60, bayanlar %80 oranında hibe desteği alırlar. Bu kalem içerisinde işletmenin kullanacağı üretime dönük makina ekipman, ofis mobilyası, bilgisayar, yazılım gibi giderler karşılanabilmektedir.
- İşletme giderleri desteği (hibe): 30,000 TL'ye kadar 1. ve 2. bölgelerde erkekler %60, bayanlar %80 oranında hibe desteği alırlar. Bu kalem içerisinde işletmenin kira ve personel giderleri için hibe desteği sağlanmaktadır.

Yukarıdaki 3 madde ile geri ödemesiz destek toplamı 50,000 TL'dir.

- Sabit yatırım desteği (geri ödemeli faizsiz kredi): 100,000 TL'ye kadar 1. ve 2. bölgelerde erkekler %60, bayanlar %80 oranında faizsiz kredi desteği alırlar. Bu kalem içerisinde üretime dönük makina ekipman, ofis mobilyası, bilgisayar, yazılım gibi giderler karşılanabilmektedir. Faizsiz kredinin ödemesi kuruluş sonrası 2 sene sonra başlar ve 36 ay taksitle ödenir.

KOSGEB Girişimcilik Destek Programı ile ilgili detaylı bilgi için www.kosgeb.gov.tr

4.2 KOSGEB Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

İki kısımdan oluşur. Birinci kısım Ar-ge İnovasyon desteğidir. Bu aşamada başvuru sahibi bir Ar-Ge projesi yapar ve sonucunda bir ürün veya hizmet ortaya çıkarır. İkinci kısım ise bu proje desteğinin devamı niteliğinde olan Endüstriyel Uygulama Desteği'dir. Bu aşamada ise ortaya çıkan ürünün üretimi için gerekli altyapı kurulması için destek sağlanır. Bu desteklere üniversite son sınıf öğrencisi/mezunu şahıs ya da KOBİ ölçeğinde işletme bir Ar-Ge projesi ile başvurabilmektedir. Bu Ar-Ge projesinin nihayetinde bir ürüne veya hizmete dönüşerek ticari gelir getirmesi için bir şirket kurulması hedeflenmektedir. Ar-Ge proje süresi en az 12 en çok 24 ay olabilir. Endüstriyel uygulama ise en çok 18 ay olabilir. Desteğe başvuru Ar-Ge Proje dosyası ile yapılır. Ardından başvuru sahibi kurula girer ve kurul sonucunda destek kararı alınır. Destek yıl boyunca her zaman başvuruya açıktır.

Ar-Ge İnovasyon desteğinin içeriği şu başlıklardan oluşmaktadır:

- İşlik Desteği: İşyeri eğer Kuluçka veya TEKMER (KOSGEB'in teknoloji geliştirme merkezleri) bünyesinde ise 1 yıl kira alınmaz.
- Kira Desteği (hibe): 12,000 TL'ye kadar %75 destek oranı ile işyeri kirasının bir kısmı hibe olarak verilir.
- Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (hibe): 100,000 TL'ye kadar %75 destekle makina ekipman ve yazılım alımlarının bir kısmı hibe olarak verilir.

- Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (geri ödemeli faizsiz kredi): 200,000 TL'ye kadar yukarıdaki hibeye ek olarak harcamanın %75'ine faizsiz kredi verilebilir. Toplamda 300,000 TL'ye kadar destek alınabilir.
- Personel Gideri Desteği (hibe): 100,000 TL'ye kadar personel net maaşlarının %75'i hibe olarak verilir.
- Başlangıç sermayesi desteği (hibe): 20,000 TL'ye kadar kuruluş noter, oda kaydı ve benzeri giderler yanında ofis mobilyası, bilgisayar gibi ofis donanımı için %100 destekli olarak verilir.
- Proje Danışmanlık desteği (hibe): 25,000 TL'ye kadar proje için teknik danışmanlık alımlarına %75 destek verilir.
- Eğitim Desteği (hibe): 5,000 TL'ye kadar proje içinde gerekli olan eğitim alımları için %75 destek verilir.
- Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği (hibe): 25,000 TL'ye kadar proje sonucunda ortaya çıkan ürünün tasarım tescili, faydalı model ve patent alma durumunda bu belgelendirmenin maliyetleri %75 oranında desteklenir.
- Proje Tanıtım Desteği (hibe): 5,000 TL'ye kadar proje sonucunda ortaya çıkan ürün veya hizmetin tanıtımı için %75 oranında destek verilir.
- Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği (hibe): 15,000 TL'ye kadar proje boyunca yurtdışı ziyaret varsa bu ziyaretlerin maliyeti %75 oranında desteklenir.
- Test, Analiz, Belgelendirme Desteği (hibe): 25,000 TL'ye kadar proje içinde dışarıya yaptırılacak test-analiz ve belgelendirme harcamaları için %75 destek sağlanır.

Ar-Ge projesi tamamlanan işletme ardından Endüstriyel Uygulama desteğine başvurabilir. Bu desteğinin içeriği ise şu başlıklardan oluşmaktadır:

- Kira Desteği (hibe): 18,000 TL'ye kadar %75 destek oranı ile işyeri kirasının bir kısmı hibe olarak verilir.
- Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (hibe): 150,000 TL'ye kadar %75 destekle makina ekipman ve yazılım alımlarının bir kısmı hibe olarak verilir.
- Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (geri ödemeli faizsiz kredi): 200,000 TL'ye kadar yukarıdaki hibeye ek olarak harcamanın %75'ine faizsiz kredi verilebilir. Toplamda 350,000 TL'ye kadar destek alınabilir.

- Personel Gideri Desteği (hibe): 100,000 TL'ye kadar personel net maaşlarının %75'i hibe olarak verilir.

KOSGEB Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı ile ilgili detaylı bilgi için www.kosgeb.gov.tr

4.3 TÜBİTAK 1512 Girişimcilik Aşamalı Destek Programı

Bu desteğe üniversite mezunu şahıslar başvurabilir. Destek iş fikrine dönüşmesi beklenen bir Ar-Ge Projesi için verilmektedir ve yılın sadece belirli dönemlerinde başvurulabilir. Destek belirli aşamalardan oluşmaktadır:

- 1. Aşama Projelendirme: İş fikri ön başvurusu yapılır. Kabul edilen başvuru sahipleri eğitim faaliyetleri ile fikri Ar-Ge projesine dönüştürür. Bu kısımda eğitim harici bir destek yoktur.
- 2. Aşama Teknogirişim Sermayesi Desteği: İlk aşamada hazırlanan Ar-Ge projesi ile başvurulur. Kabul edilen projeler için 100,000 TL'ye kadar %100 hibe desteği sağlanır. Personel, makina ekipman yazılım, seyahat masrafları gibi giderler karşılanır. Projeler en çok 12 ay sürelidir. Bu süreç sonunda proje sahiplerinden bir ön prototip ürün beklenir.
- 3. Aşama TÜBİTAK 1507 KOBİ Ar-Ge Desteği: Bir önceki aşamada geliştirilen ürünün ilave Ar-Ge çalışmasına ihtiyaç duyulduğunda verilir. Başvuru sahibi bu desteğe başvurmayabilir. 550,000 TL'ye kadar %75 hibe desteği sağlanır. Projeler en çok 18 ay sürelidir.
- 4. Aşama Ticarileştirme: Bu aşamada tamamlanan Ar-Ge proje sahipleri melek yatırımcılar ve finansman kuruluşları ile eşleştirilir.

Bu desteğin içeriği ise şu kalemlerden oluşmaktadır:

- Personel giderleri, seyahat giderleri, alet, teçhizat, yazılım, yayın giderleri, malzeme ve sarf giderleri, yurtiçi danışmanlık ve hizmet alımları, Yeminli Mali Müşavir giderleri (YMM) (hibe): Toplam bütçede dağılımında bir sınır olmadan bu giderler 2. aşama 100,000 TL'ye kadar %100 oranında, 3. aşamada ise 550,000 TL'ye kadar %75 oranında desteklenir. Ancak destek kalemlerinin proje mantığı ile uyumlu olacak şekilde gerçekçi olması zorunludur.

TÜBİTAK 1512 Girişimcilik Aşamalı Destek Programı ile ilgili detaylı bilgi için www.tubitak.gov.tr

4.4 Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teknogirişim Desteği

İçeriği TÜBİTAK aşamalı destek programındaki 2. Aşama desteği ile aynı nitelikte olup 100,000 TL'ye kadar girişime dönüşmesi beklenen Ar-Ge projelerine %100 hibe verilen bir destek programıdır. Yılın sadece belirli dönemlerinde başvurulara açılmaktadır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teknogirişim Desteği ile ilgili detaylı bilgi için <http://sagm.sanayi.gov.tr/ServiceDetails.aspx?dataID=217>

4.5 Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Teknopark) Desteği

Ar-Ge projesi yapan veya proje ile kurulmuş işletmeler Teknoloji Geliştirme Bölgeleri'nde yer alabilirler. Bu bölgelere projeleri ile başvuran yeni girişimciler lisans, yüksek lisans veya doktora öğrencileri için ise kuluçka dönemi adı altında ücretsiz veya kira indirimli işlik tahsis edilebilir. Başvuran işletme öğrenciler tarafından kurulu değil ise Ar-Ge projelerine istinaden teknoparkta yer alabilirler.

Teknoparkta kurulu olmanın avantajı ise işletmenin projesi boyunca istihdam ettiği proje personeli gelir vergisinden %70-90 arasında muaftır. Ayrıca sigorta işveren payından da muaftır. Bunun yanında işletme Ar-Ge projesi ile gelir elde ettiği takdirde KDV istisnası ve vergi indirimi uygulanır. Bunun sonucunda işletmenin giderlerini azaltmaya yardımcı olunmaktadır.

5. KOBİ'lerin Temel Faaliyetlerine Yönelik Destekler

İşletme sahipleri kuruluş sonrasındaki faaliyetlerinde de desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu aşamada işletmenin destek alabileceği birçok kurum ve destek kalemi bulunmaktadır. KOSGEB özellikle KOBİ düzeyindeki işletmelere destek sağlamaktadır ve destekleri çok çeşitlidir. KOBİ'lerin temel faaliyetlerine yönelik verilen destekler şunlardır:

5.1 KOSGEB - KOBİ Proje Destek Programı (hibe): İşletmelerin; üretim, yönetim-organizasyon, pazarlama, dış ticaret, insan kaynakları, mali işler ve finans, bilgi yönetimi ve bunlarla ilişkili alanlarda sunacakları projeler desteklenir. Projeler 6 - 24 ay arasında süreli, 150,000 TL'ye kadar hibe desteği verilir. Destek oranları 1. ve 2. bölgelerde %50, diğer bölgelerde ise %60'tır. Başvuruya her zaman açıktır ancak 2014 itibariyle bu destek dondurulmuştur.

5.2 KOSGEB - İşbirliği Güçbirliği Destek Programı (hibe ve geri ödemeli birlikte): En az 5 işletmenin bir araya gelerek ortak bir üretim, pazarlama veya lojistik faaliyeti yürütmek adına kurdukları ortaklık ile hazırlanan bir projeye destek verilmektedir. Projeler 6-24 ay arasında süreli olup, 250,000 TL'ye kadar hibe, 500,000 TL'ye kadar faizsiz kredi desteği verilmektedir.

Destek oranları 1. ve 2. bölgelerde %50, diğer bölgelerde ise %60'tır. Başvuruya her zaman açıktır.

5.3 KOSGEB - Gelişen İşletmeler Piyasası Kobi Destek Programı (hibe): Sermaye piyasalarına açılma aşamasında firmanın alacağı Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli, Bağımsız denetim hizmeti bedeli, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kurul kaydına alma ücreti, İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası Listesine kabul ücreti, Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) masrafı, Aracı kuruluşa ödenecek aracılık komisyonu kalemlerinde 100,000 TL'ye kadar %75-100 oranında hibe desteği verilmektedir. Başvuruya her zaman açıktır. Proje aranmaz sadece başvuru yapılır.

5.4 KOSGEB - Kredi Faiz Desteği (Faizsiz kredi): KOSGEB'in yılda bir veya birden çok sefer dönemsel olarak verdiği 50,000 TL'ye kadar faizsiz kredilerdir. Dönemsel açıklandığından KOSGEB sitesinden takip edilmelidir. Proje aranmaz sadece başvuru yapılır.

5.5 KOSGEB - Laboratuvar Hizmetleri Desteği (indirimli hizmet sunumu): KOSGEB'in kendisinin ve anlaşmalı olduğu laboratuvarlar firmalara indirimli hizmet vermektedirler. Bu laboratuvarların listesi için <http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=37>. Başvuruya her zaman açıktır. Proje aranmaz sadece başvuru yapılır.

5.6 KOSGEB - Genel Destek Programı (hibe): İşletmeler aşağıda belirtilen kalemlerde dışarıdan hizmet almaları halinde 1. ve 2. bölgelerde %50 diğer bölgelerde ise %60 hibe desteği alabilmektedir. Ancak bu desteklerin her biri mevzuatlarında farklı şartlar aradığından ayrı ayrı incelenmelidir. Başvuruya her zaman açıktır. Proje aranmaz sadece başvuru yapılır. Destekler şunlardır:

Yurtiçi fuar desteği	30.000 TL'ye kadar
Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	10.000 TL'ye kadar
Tanıtım Desteği	10.000 TL'ye kadar
Eşleştirme Desteği	15.000 TL'ye kadar
Bağımsız Denetim Desteği	10.000 TL'ye kadar
Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	20.000 TL'ye kadar
Danışmanlık Desteği	15.000 TL'ye kadar
Eğitim Desteği	10.000 TL'ye kadar

Enerji Verimliliği Desteği	30.000 TL'ye kadar
Tasarım Desteği	15.000 TL'ye kadar
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	20.000 TL'ye kadar
Belgelendirme Desteği	10.000 TL'ye kadar
Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	20.000 TL'ye kadar

5.7 KALKINMA AJANSLARI - Mali Destek Programları (hibe): Kalkınma Ajansları her yıl kendi bölgelerinde öncelikli olan ihtiyaçları doğrultusunda çağrı esaslı olarak KOBİ'lerin projelerine hibe destekleri vermektedirler. Çağrıdan çağrıya değışmekle birlikte 100,000 ile 1,000,000 TL arası proje maliyetlerinin %50'si desteklenmektedir. Kalkınma Ajansı Destekleri diğer hibe desteklerinde olduğu gibi makina ekipman, personel ve hizmet alımı giderlerini kapsamaktadır.

6. AR-GE DESTEKLERİ

İşletmelere Ar-Ge projeleri için verilen desteklerdir. Şahıs ve firmalara verilen desteklerde en yüksek oranlar Ar-Ge proje desteklerindedir ve hibe şeklinde %75-100 arası veya faizsiz kredi desteği alınabilmektedir. Bu desteklerde de diğer desteklerde olduğu gibi personel, makina ekipman, sarf malzeme ve hizmet alımı gibi giderler desteklenir. Ancak projenin konusu bir Ar-Ge çalışması olmalıdır.

6.1 KOSGEB - Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı (hibe): Girişimcilik Destekleri kısmında bu destekten bahsedilmiştir. Bu desteğe girişimci haricinde işletmeler herhangi bir zamanda da başvurabilirler ancak 20,000 TL'lik kuruluş desteğini alamazlar.

6.2 TÜBİTAK - 1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı (hibe): Limited veya Anonim şirketler başvurabilirler. Ar-Ge Projeleri için verilir. Sınırsız bir bütçe ile başvurulabilir, üst sınır yoktur. Destek oranı %60 hibe şeklindedir. Projeler en çok 36 aylık olabilir. Başvuruya her zaman açıktır.

6.3 TÜBİTAK - 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı (hibe): KOBİ Limited veya Anonim şirketler başvurabilirler. Ar-Ge Projeleri için verilir. 500,000 TL'ye kadar bir bütçe ile başvurulabilir. Destek oranı %75 hibe şeklindedir. Projeler en çok 18 aylık olabilir. Personel,

makina ekipmanı sarf malzeme ve hizmet alımı gibi giderler desteklenir. Başvuruya her zaman açıktır.

6.4 TÜBİTAK - 1511 Öncelikli Alanlar Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik P. D. P.

(hibe): Limited veya Anonim şirketler başvurabilir. Çağrı esaslı ilan edilir. Ülkemizin öncelikli teknolojik gelişim alanlarına göre yılın belirsiz dönemlerinde çağrı açılır. Bütçesi çağrıya göre değişir. Ar-Ge projeleri için verilir. Destek oranı %75 olup proje süreleri çağrıya göre değişebilir. TÜBİTAK sitesinden çağrılar takip edilmelidir.

6.5 TÜBİTAK - 1505 Üniversite-Sanayi İşbirliği Destek Programı (hibe):

Bir üniversite ile bir firmanın ortaklığı ile yapılan Ar-Ge projeleri için verilir. 1,000,000 TL'ye kadar ve en çok 24 aylık projelere verilir. Şirket KOBİ ise %75 büyük ölçekli ise %60 destek verilir. Başvuruya her zaman açıktır.

6.6 BİLİM SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI - SANTEZ Proje Desteği (hibe):

Bir üniversite y.lisans/doktora öğrencisinin tez konularının bir Ar-Ge projesi olarak sanayinin ihtiyacına yönelik ve sanayi kuruluşu ile hayata geçirilmesi için verilen bir destektir. Harcamalar firma büyüklüğüne göre %65-85 arası desteklenir. Destek limiti ise her yıl açılan çağrıya göre değişmektedir. Yılın belirli dönemlerinde başvuruya açıktır ve takip edilmelidir.

6.7 KALKINMA AJANSLARI - Ar-Ge Proje Destekleri (hibe):

Çağrı esaslı olarak yılın belirli dönemlerinde KOBİ işletmelerine verilen bir Ar-Ge proje desteğidir. Bütçesi ve destek oranı çağrıya göre değişir. %50-75 arası destek verilmektedir. Yılın belirli dönemlerinde başvuruya açıktır ve takip edilmelidir.

6.8 AVRUPA BİRLİĞİ - Ar-Ge Proje Çağrıları (hibe):

AB Çerçeve Programları kapsamında uluslararası işbirliği içinde gerçekleştirilen Ar-Ge projeleri için verilen desteklerdir. Çağrı esaslı olup Avrupa Birliği'nin öncelikli teknolojik hedefleri doğrultusunda belirli konularda destek verilmektedir. Destek oranları işletme büyüklüğüne göre %60-75 arasında değişmekte ve çağrıya göre toplam destek bütçeleri farklılık göstermektedir. Çağrılar TÜBİTAK'ın web sitesinden takip edilmelidir.

6.9 TTGV - Teknoloji Geliştirme Projeleri Destekleri (geri ödemeli faizsiz kredi):

%75 destek alınan Ar-Ge projelerinin %25'lik kısmı için 2 yılda ödenen faizsiz kredi olarak verilen

destektir. Üst limiti 1,000,000 USD'dir. KOSGEB veya TÜBİTAK'tan alınan destek ile başvurusu yapılır. 2014 itibariyle bu destek dondurulmuştur.

6.10 TTGV - Ticarileştirme Projeleri Desteği (geri ödemeli faizsiz kredi): Üst limiti 1,000,000 USD olan bu destek Ar-Ge projesi tamamlanmış işletmelere geliştirilen teknolojinin ticarileştirilmesi amacıyla yatırım amaçlı faizsiz kredi vermektedir. 2014 itibariyle bu destek dondurulmuştur.

6.11 TTGV - İleri Teknoloji Projeleri Desteği (geri ödemeli faizsiz kredi): Üst limiti 3,000,000 USD olan bu destek 3 yılda geri ödemeli faizsiz kredi olarak verilmektedir. Tarımsal atıklardan yüksek katma değerli biyo ürün üretim ve teknolojileri, İleri malzeme teknolojileri ve hassas üretim teknikleri, Yenilenebilir enerji üretim, depolama ve dağıtımına yönelik teknolojiler, Gıda Teknolojileri, Biyomedikal Teknolojileri, İklim Değişikliğine Uyum Teknolojileri konularında yapılan Ar-Ge projelerine destek verilmektedir.

7. Akademik Bilimsel Araştırma Destekleri

TÜBİTAK tarafından verilen bilimsel araştırma proje desteklerini kapsamaktadır. Doktora öğrencileri ve doktora sonrası araştırmacılara verilen bu desteklerde projelerin araştırmacı personel, makina ekipman, sarf malzeme, hammadde ve hizmet alımı gibi kalemlerinde %100'e varan oranda hibe desteği sağlamaktadır.

7.1 TÜBİTAK - 1001 - Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı (hibe): Yeni bilgiler üretilmesi, bilimsel yorumların yapılması veya teknolojik problemlerin çözümlenmesi için bilimsel esaslara uygun olan projeler desteklemektir. Proje süresi 36 ay proje üst bütçesi yıllık 360,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ile akademisyenler burs ve Proje teşvik ikramiyesi (PTİ) alırlar. Yılda 2 dönem başvuruya açıktır.

7.2 TÜBİTAK - 1002 - Hızlı Destek Programı (hibe): Üniversitelerde, araştırma hastanelerinde ve araştırma enstitülerinde/istasyonlarında yürütülecek acil, kısa süreli, küçük bütçeli araştırma ve geliştirme projelerine destek sağlamaktır. Proje süresi 12 ay proje üst bütçesi 30,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ile akademisyenler burs ve Proje teşvik ikramiyesi (PTİ) alırlar. Başvuruya her zaman açıktır.

7.3 TÜBİTAK - 1003 - Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı (hibe): Bu destek programının amacı, Ulusal Bilim Teknoloji ve Yenilik Stratejisi çerçevesinde belirlenecek öncelikli alanlarda sonuç odaklı, izlenebilir hedefleri olan, ilgili bilim/teknoloji alanlarının dinamiklerini gözeten ve yurt içinde yapılan Ar-Ge projelerini desteklemek ve bu projeler arasında eşgüdüm sağlamaktır. Çağrı esaslıdır. Proje süresi 36 ay proje üst bütçesi 2,500,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ve akademisyenler burs ve PTİ alırlar.

7.4 TÜBİTAK - 1005 - Ulusal Yeni Fikirler ve Ürünler Araştırma Destek Programı (hibe): Ülkemizde ihtiyaç duyulan, teknolojik dışa bağımlılığımızı azaltacak ve/veya ülkemizin rekabet gücünü artıracak ulusal/uluslararası yeni bir ürün/süreç/yöntem/model geliştirme amacına yönelik uygulamalı araştırma ve/veya deneysel geliştirme projelerinin desteklenmesidir. Proje süresi 18 ay proje üst bütçesi 200,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri burs alırlar. Proje sonuçlarına göre başarılı olması halinde koşullu olarak PTİ ödemesi yapılır. Yılda 2 dönem başvuru alınır.

7.5 TÜBİTAK - 1007 - Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini D.P. (hibe): Kamu kurumlarının Ar-Ge ile giderilebilecek ihtiyaçlarının karşılanması ya da sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla verilmektedir. Çağrı esaslıdır. Proje süresi ve üst bütçesi çağrıya göre değişmektedir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ve akademisyenler burs ve PTİ alırlar.

7.6 TÜBİTAK - 3001 - Başlangıç Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı (hibe): Ar-Ge projesi hazırlama ve yürütme kültürünün yaygınlaşmasını sağlamak için, ARDEB tarafından desteklenen projelerde yürütücü olarak görev almamış olan, üniversite, kamu kurum/kuruluşu veya özel kuruluşlardaki araştırmacıların sunacakları Ar-Ge projelerini desteklemektir. Proje süresi 24 ay proje üst bütçesi 60,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ile akademisyenler burs ve Proje teşvik ikramiyesi (PTİ) alırlar. Başvuruya her zaman açıktır.

7.7 TÜBİTAK - 3501 - Kariyer Geliştirme Programı (hibe): Programın amacı; kariyerlerine yeni başlayan doktoralı bilim insanlarının çalışmalarını proje desteği vererek teşvik etmektir. 21. yüzyılın akademik önderliğini yüklenerek genç araştırmacıların çalışmaları desteklenerek, hem genç bilim insanlarının kariyerlerini araştırmacı ve eğitimci olarak en iyi şekilde sürdürmeleri, hem de bilimsel düzeyimizin geliştirilmesi ve bilimin ülke kalkınmasındaki rolünün artırılması

amacına yönelik bir programdır. Proje süresi 36 ay proje üst bütçesi yıllık 225,000 TL'dir. Harcamalar %100 oranında desteklenir. Projede çalışan lisans/y. lisans/doktora öğrencileri ile akademisyenler burs ve Proje teşvik ikramiyesi (PTİ) alırlar. Yılda 2 dönem başvuru alınır.

8. Yatırım Teşvikleri

Ülkemizde belirli bir miktarda yatırım yapan tüm kuruluşlara verilen ve bu kuruluşlara yatırımları oranında verilen bir dizi desteği kapsamaktadır. Firma örneğin 10 Milyon TL yatırım ile Sakarya'da (2. bölge) bir üretim tesisi kurduğunda yaptığı yatırım için devletten yer talep edebilecek; KDV ve gümrük vergileri ödemeyecek; 2 yıl çalışanları için SGK işveren payı ve yatırımın %15'i kadar (1,500,000 TL) kurumlar veya gelir vergisi ödemeyecektir. (Bölgeler için bkz. 1.14 YATIRIM TEŞVİK UYGULAMALARINDA BÖLGELER)

Yatırım teşviki en az 500,000 TL ve üzeri yatırımlarda geçerlidir. Yatırım teşviki kapsamında verilen destekler şunlardır:

- Yatırımda KDV istisnası
- Gümrük vergisi muafiyeti
- Vergi indirimi
- Sigorta primi işveren hissesi desteği
- Yatırım yeri tahsisi
- Faiz desteği
- KDV iadesi

Yatırımlar ise şu şekilde sınıflandırılır:

- Bölgelere göre yatırımlar - bölge ve sektöre göre 1. ve 2. bölgelerde asgari 1,000,000 TL, diğer bölgelerde 500,000 TL
- Büyük ölçekli yatırımlar - 50 milyon TL üstü
- Stratejik yatırımlar - sektöre göre 50 milyon TL üstü

Yatırım yapmak isteyen firma yatırımın yapılacağı ildeki Ticaret ve Sanayi Odasına fizibilite raporu ile başvurarak yatırım teşvik belgesi alır. Yatırım sonrası ise yukarıda bahsedilen teşviklerden belirli oranlarda faydalanır. Bu oranlar yatırımın yapıldığı ile ve yatırım konusuna göre değişir. Aşağıdaki tabloda desteklerin oranları belirtilmiştir:

BÖLGESEL TEŞVİK UYGULAMALARINDA SAĞLANAN DESTEK UNSURLARI

Destek Unsurları			BÖLGELER					
			I	II	III	IV	V	VI
KDV İstisnası			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	15	20	25	30	40	50
		OSB İçi	20	25	30	40	50	55
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB Dışı	2 yıl	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl
		OSB İçi	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl	12 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Faiz Desteği	İç Kredi		YOK	YOK	3 Puan	4 Puan	5 Puan	7 Puan
	Döviz / Dövizle Endeksli Kredi				1 Puan	1 Puan	2 Puan	2 Puan
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl

BÜYÜK ÖLÇEKLİ YATIRIMLAR İÇİN SAĞLANAN DESTEK UNSURLARI

Destek Unsurları			BÖLGELER					
			I	II	III	IV	V	VI
KDV İstisnası			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	25	30	35	40	50	60
		OSB İçi	30	35	40	50	60	65
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB Dışı	2 yıl	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl
		OSB İçi	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl	12 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			VAR	VAR	VAR	VAR	VAR	VAR
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			YOK	YOK	YOK	YOK	YOK	10 yıl

STRATEJİK YATIRIMLAR İÇİN SAĞLANAN DESTEK UNSURLARI

Destek Unsurları		BÖLGELER					
		I	II	III	IV	V	VI
KDV İstisnası		VAR					
Gümrük Vergisi Muafiyeti		VAR					
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	50					
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		7 yıl (6. Bölgede 10 Yıl)					
Yatırım Yeri Tahsisi		VAR					
Faiz Desteği	İç Kredi	5 Puan					
	Döviz / Dövizle Endeksli Kredi	2 Puan					
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği		10 yıl (Sadece 6. Bölgede Gerçekleştirilecek Yatırımlar İçin)					
Gelir Vergisi Stopajı Desteği		10 yıl (Sadece 6. Bölgede Gerçekleştirilecek Yatırımlar İçin)					
KDV İadesi		VAR (Sadece 500 Milyon TL ve üzeri yatırımlar için)					

9. İhracatı Geliştirme Destekleri

İhracatı Geliştirme Destekleri Ekonomi Bakanlığı tarafından ihracatçı firmalara verilen dış ticaretlerini geliştirmeye yönelik hibe destekleridir. Proje gerekmeden başvuru ile alınabilir. Ancak her desteğin kendi içinde koşulları bulunduğundan mevzuatları incelenmelidir.

9.1 Yurtdışı Fuar Katılımlarının Desteklenmesi (hibe): Fuarlarda stand kuran firmalara yıllık 15,000 USD üst limitli harcamalarda %75 hibe desteği verilmektedir.

9.2 Pazar araştırması ve pazara giriş desteği (hibe): Pazar araştırması amacıyla en fazla 2 şirket çalışanının konaklama ve seyahat giderleri 7500 USD üst limitte %70 oranında desteklenir.

9.3 Pazar araştırması projeleri desteği (hibe): Pazar araştırması konusunda hizmet alımları 10,000 USD'ye kadar %70-80 oranında destek verilir.

9.4 E-ticaret sitelerine üyelik desteği (hibe): Üyelik bedelleri yıllık 10,000 USD'ye kadar %70 oranında desteklenir.

9.5 Eğitim Yardımı (hibe): İhracata yönelik dış ticaret vb. eğitimlere yıllık 50,000 USD'ye kadar %90 destek sağlanır.

9.6 Danışmanlık yardımı (hibe): İhracata yönelik dış ticaret vb. konularda danışmanlık için yıllık 150,000 USD'ye kadar %75 destek verilir.

9.7 Yurtdışında marka tescil desteği (hibe): Firmalara %50 oranında 20,000 USD'ye kadar destek verilir.

9.8 Kalite belgelendirme desteği (hibe): İhracata yönelik olarak ISO 14000 serisi gibi belgelendirme için 25,000 USD'ye kadar %50 destek verilir.

9.9 Turquality desteği (hibe): Yurtdışında markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla Turquality komitesince belirlenen firmalara verilen tasarım, markalaşma, reklam vb. desteklerdir. İçeriği komisyon tarafından belirlenir.

9.10 Teknik Müşavirlik Şirketleri Desteği (hibe): Teknik müşavirlik ve müteahhitlik firmalarının yurtdışı ofis açmaları durumunda 30,000 USD'ye kadar %50 ofis kira desteği, 40,000 USD'ye kadar %50 oranında yönetici personel ve 36,000 USD'ye kadar %70 oranında büro personeli istihdamı; 30,000 USD'ye kadar %50 oranında danışmanlık alımları desteklenir.

9.11 Tasarım Desteği (hibe): Tasarım odaklı çalışan şirketlerinin yurtdışına yönelik tanıtım ve reklam faaliyetlerine yönelik %50 oranında 300,000 USD'ye kadar destek verilmektedir. Ayrıca yurtdışı ofis açmaları durumunda %50 oranında 100,000 USD'ye kadar yatırım desteği; kira, danışmanlık ve vergi giderleri için 200,000 USD'ye kadar %50 oranında desteklenir. Ayrıca bu firmalara hizmet veren tasarım ofisleri de aynı desteklerden %50 oranında faydalanırlar.

10 Tarım ve Hayvancılık Destekleri

Ülkemizde tarım ve hayvancılığın gelişmesi ve sürdürülebilir olması amacıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Ziraat Bankası aracılığıyla çiftçilere ve tarıma bağlı çalışan sanayiye verilen desteklerdir. Tarım ve Hayvancılık Destekleri için bkz www.tarim.gov.tr

11 Kentsel, Kırsal, Bölgesel ve Sosyal Kalkınma Amaçlı Destekler

Avrupa birliği kaynaklı ve Merkezi Finans İhale Birimi (MFİB) ve Bakanlıklar tarafından verilen, çağrı esaslı desteklerdir. Belediyeler, üniversiteler, valilikler gibi kurumlar faydalanmaktadır. Destek oranları %90'dır ve hibe şeklindedir. Bütçe üst limitleri çağrıdan

çağrıya farklılık gösterebilir. Çağrı esaslı olduğundan Bakanlıkların sitelerinden sürekli takip edilmelidir.

12 İstihdamın artırılması ve kalıcı hale getirilmesi ile ilgili destekler

Avrupa Birliği kaynaklı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilen, çağrı esaslı desteklerdir. Belediyeler, üniversiteler, valilikler gibi kurumlar faydalanmaktadır. Destek oranları %90'dır ve hibe şeklindedir. Bütçe üst limitleri çağrıdan çağrıya farklılık gösterebilir.

Çağrı esaslı olduğundan Bakanlık sitelerinden sürekli takip edilmelidir. www.ikg.gov.tr

Ek olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) kendine kayıtlı işsizlerin istihdamında 6 -12 ay arası sigorta işveren primi desteği vermektedir. Ayrıca ücretsiz mesleki eğitimler düzenlemektedir.

13 Desteklerle ilgili önemli noktalar

- Desteklere başvururken hem desteğin ana hedefleri iyi analiz edilmeli ve bu konulardan hangisine yönelik çıkarıldığına bakılmalı, hem de genel anlamda ülkemizin bu öncelikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Desteklere başvuru öncesi harcama yapılmaması gerekir, harcamaların geçerli olması için desteğin onayı sonrasında yapılması esastır (birkaç istisna dışında).
- Başvurulan desteğin destek % oranının KDV ve gümrük vergileri hariç mi dahil mi olduğuna bakılmalı, KDV istisnası olabilir mi bakılmalı ve bütçelendirme buna göre yapılmalıdır.
- Destekler ve teşvikler adı üstünde teşviktir, destektir. Dolayısıyla desteğe ve teşvike göre proje veya iş fikri oluşturulmaz, öncelikle doğru bir proje veya iş fikri belirlenmeli sonra bu fikre uygun destek belirlenmeli ve başvurular yapılmalıdır.
- Girişimcilikle ilgili teşvikler kuruluş aşamasında faydalı olacaktır. Bazı destekler yeni girişimcilere uymayacaktır. Büyük ölçekli firmalara verilen yatırım teşviki gibi konular daha sonra irdelenmeli, başlangıç aşamasında tüm desteklerden faydalanılmaya çalışılmamalıdır. Kademeli olarak başvurulmalıdır.
- Desteklere başvurularda bürokratik süreçlere dikkat edilmeli ve sabırlı olunmalıdır. Destek alma noktasına gelmek zaman alabilir; konu ile ilgili danışmanlık almak gerekebilir.
- Çağrı usulü destekler dönemsel açılır, dolayısıyla sürekli takip etmek gerekir.
- Destek içerik ve mevzuatları sık sık değişikliklere uğrayabilmekte ve yeni destekler ortaya çıkabilmektedir. Takip edilmelidir.
- Desteklere başvururken devletin destek vermekteki temel amaçları dikkate alınmalı buna göre sektör, destek kalemleri ve proje konularına dikkat edilmelidir. Destek değerlendirme süreçlerinde subjektif kararlar alınabilmekte, bölgeden bölgeye farklılıklar olabilmektedir.

- Bir gider kalemi sadece bir destekten faydalanabilir. Aynı gider başka bir destekle birleştirilemez. Örneğin %75 personel desteği alınan bir Ar-Ge projesindeki personel gideri için kalan %25'lik kısım için başka bir destek talep edilemez. (Geri ödemeli destekler hariç)
- Her desteğin kendi mevzuatına göre desteklediği harcamalar vardır desteklemedikleri vardır. Dolayısıyla bir yatırımda desteklenmeyen kalemler de olacaktır. Yatırım hesapları bunlar dikkate alınarak yapılmalıdır
- Destek başvuru ve uygulama zamanlarında ilgili devlet kurumları ve bu kurumların yetkili personeli ile sıkı bir iletişim içinde olunmalıdır.
- Desteklerle ilgili her konuda Sakarya Üniversitesi - Üniversite, Sanayi ve Toplum İşbirliği Koordinatörlüğü'nden destek alınabilir.

14 Yatırım Teşvik Uygulamalarında

Bölgeler

OKUMA PARÇASI

KOSGEB HİBESİYLE PATRON OLDU AYDA 10 BİN TL KAZANIYOR

Eski bir hükümlü olduğu için yaklaşık 5 yıl boyunca iş bulamayan Barış Satılmış aldığı hibe desteğiyle patron oldu.

İşsiz olmanın çok zor olduğunu belirten buharlı araç yıkama servisinin sahibi Barış Satılmış, KOSGEB kredisiyle kurduğu işyerinin haftanın her günü açık olduğunu söyledi. Satılmış,

aylık 10 bin lira civarında para kazandığını kaydetti.

Eski bir hükümlü olduğu için yaklaşık 5 yıl boyunca çevresinde çalmadık kapı bırakmadığı halde iş bulamadığını söyleyen Barış Satılmış, KOSGEB kredisiyle işinin patronu oldu. Aldığı hibe desteğiyle buharlı oto temizlik işine giren eski hükümlü, üçüncü şubesini açmaya hazırlanıyor. Yanında çalışan işçilerin maaş ve sigorta giderleri de KOSGEB tarafından karşılanan Satılmış, Türkiye genelinde yayılmayı hedefliyor.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve Türkiye İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun (İŞKUR) girişimcilik eğitim kursuna geçen yıl katılarak, aldığı hibe desteğiyle kendi işini kuran eski hükümlü, üçüncü şubesini açmaya hazırlanıyor.

İŞKUR Ankara İl Müdürlüğü'nce geçen yıl aralık ayında açılan girişimcilik kursuna katılarak aldığı krediyle kendi işini kuran Barış Satılmış, kısa bir süre cezaevinde yattığı için yaklaşık 5 yıldır iş aradığını, ancak bütün kapıların kendisine kapandığını söyledi. KOSGEB ve İŞKUR sitelerini takip ettiğini anlatan Satılmış, 72 saat süren KOSGEB-İŞKUR Uygulamalı Girişimcilik Eğitim kursuna katılanların başarılı olması halinde iş kurmak için hibe desteği sağlanacağını öğrendiğini bildirdi.

İŞKUR Çankaya İlçe Müdürlüğü'ne başvurduğunu ifade eden Satılmış, 72 saat süren kursun ardından 'buharlı oto temizlik' projesini KOSGEB'e sunduğunu ve projesinin kabul edildiğini kaydederek, "İnternette yaptığım araştırmada, Türkiye'de az sayıda olan buharlı oto yıkama tesisi kurmaya karar verdim. Bu konuyla ilgili hazırladığım proje onaylandıktan

sonra KOSGEB ile işi kuracağıma dair taahhütname imzaladım. İlk olarak işyeri kurabilmek için 5 bin lira aldım ve bu parayla işyerimi açtım. 10 bin lira makine teçhizat desteği için hibe aldım." dedi.

Her iki kurumun yetkilileri tarafından işyeri kuruluş aşamasının adım adım incelendiğini ifade eden Satılmış, işyerinin elektrik, su, ısınma, sabit telefon ve internet faturalarının KOSGEB tarafından ödendiğini söyledi.

Satılmış, 3 yıl boyunca hibe desteğinin parça parça süreceğini kaydetti. Uzun süre işletmecilik yaptığını anlatan Satılmış, "Yaklaşık 5 yıl boyunca ailemin desteği ve gündelik işlerden kazandığım ufak miktardaki paralarla geçinmeye çalıştım. Çok sıkıntı çektim. 5 yılın ardından kendi işimin patronu olduğum için çok mutluyum." diye konuştu.

İş bulamazken yanında eleman çalıştıran patron olmanın sevincini her oto yıkadığında hissettiğini anlatan Satılmış, "Bana bu fırsatı veren tüm kurumlara teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten çok zor bir 5 yıl geçirdim. İşsiz olmak çok zor. Hem maddi hem de manevi olarak insanı yıpratıyor." dedi. Haftanın her günü açık olduklarını bildiren Satılmış, aylık 10 bin lira civarında para kazandığını söyledi.

KOSGEB desteğiyle 1 ay önce Ankara'nın Polatlı ilçesinde ve İzmir'in Bornova ilçesinde 2 şube açtığını ifade eden Satılmış, 1 ay sonra da Bursa merkezde üçüncü şubesini açacağını bildirdi. Satılmış, "Ankara'daki Hoşdere Caddesi'ndeki merkez işyerimde 2 kişi, Polatlı ilçesindeki şubede 3 kişi, İzmir Bornova'daki şubede 4 kişi çalışıyor. Yanımda çalışan işçilerin maaş ve sigorta giderleri KOSGEB tarafından karşılanıyor." dedi.

Türkiye'de buharlı oto yıkama sektörünü yaygınlaştırarak, bu sektörün patronu olmayı amaçladığını anlatan Satılmış, "Şubelerini artırdıktan sonra iş alanlarını da genişletmek istiyorum. Sadece araçları değil, halı, koltuk, ofis temizliği gibi işleri de buharla yapmak istiyorum." diye konuştu.

Kaynak: www.sondevir.com